

УДК 378:811

DOI: 10.36550/2415-7988-2026-1-223-663-665

ISSN 2415–7988 (Print) ISSN 2521–1919 (Online)

ГАРКУША Олена –

старший викладач

Національного університету харчових технологій

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2264-2517>

e-mail: elena.garkusha1990@gmail.com

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ НЕФІЛОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ В УМОВАХ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

У статті здійснено комплексний теоретико-методологічний аналіз процесу формування іношомовної професійної компетентності фахівців нефілологічних спеціальностей у сучасних умовах інтернаціоналізації вищої освіти. Підкреслено, що в умовах глобалізаційних змін та розширення міжнародної академічної і професійної взаємодії володіння іноземною мовою набуває статусу ключової складової професійної підготовки майбутніх фахівців різних галузей.

Обґрунтовано розуміння іношомовної професійної компетентності як складної багатовимірної інтегративної характеристики особистості, що включає взаємопов'язані мовні, комунікативні, соціокультурні та стратегічні компоненти. Наголошено, що її формування передбачає не лише оволодіння мовними знаннями, а й здатність ефективно використовувати іноземну мову в реальних професійних ситуаціях з урахуванням контексту, мети спілкування та культурних особливостей партнерів по комунікації.

Проаналізовано взаємодію ключових методологічних підходів до іношомовної підготовки, зокрема компетентнісного, комунікативно-діяльнісного та міжкультурного, які в комплексі забезпечують цілісність освітнього процесу та його орієнтацію на практичні результати навчання. Показано, що саме інтеграція зазначених підходів дозволяє формувати здатність до ефективної професійної комунікації в умовах багатомовного та мультикультурного середовища.

Розкрито вплив процесів цифровізації освітнього середовища на трансформацію змісту іношомовної підготовки, зокрема у контексті активного використання цифрових технологій, систем автоматизованого перекладу та онлайн-комунікаційних платформ. Зазначено, що такі зміни потребують посилення уваги до розвитку критичного мислення та навичок оцінювання якості мовного продукту.

Доведено необхідність інтеграції іношомовної та професійної підготовки як важливої умови формування прикладних комунікативних умінь, що забезпечують готовність фахівців до діяльності в міжнародному професійному середовищі. Визначено сучасні виклики, серед яких цифрова трансформація освіти, зростання вимог до мобільності та швидке оновлення професійних знань, а також окреслено перспективні напрями подальшого розвитку іношомовної освіти у закладах вищої освіти.

Ключові слова: іношомовна професійна компетентність, нефілологічні спеціальності, інтернаціоналізація освіти, міжкультурна комунікація, цифровізація.

HARKUSHA Olena –

Senior Lecturer

National University of Food Technologies

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2264-2517>

e-mail: elena.garkusha1990@gmail.com

FORMATION OF FOREIGN LANGUAGE PROFESSIONAL COMPETENCE OF NON-PHILOLOGICAL SPECIALISTS IN THE CONTEXT OF HIGHER EDUCATION INTERNATIONALIZATION: THEORETICAL AND METHODOLOGICAL ASPECT

The article provides a comprehensive theoretical and methodological analysis of the formation of foreign language professional competence among non-philological specialists in the context of the internationalization of higher education. It is emphasized that under conditions of globalization and the expansion of international academic and professional cooperation, foreign language proficiency has become a key component of professional training for specialists across various fields.

Foreign language professional competence is interpreted as a complex multidimensional integrative characteristic of the individual, comprising interrelated linguistic, communicative, sociocultural, and strategic components. It is highlighted that its development presupposes not only the acquisition of language knowledge but also the ability to effectively use a foreign language in real professional situations, taking into account context, communicative purpose, and cultural characteristics of interlocutors.

The interaction of key methodological approaches to foreign language training is analyzed, in particular the competency-based, communicative-activity, and intercultural approaches, which together ensure the integrity of the educational process and its orientation toward practical learning outcomes. It is shown that the integration of these approaches enables the formation of effective professional communication skills in multilingual and multicultural environments.

The impact of digital transformation in education on the content of foreign language training is revealed, particularly in the context of the widespread use of digital technologies, machine translation systems, and online communication platforms. It is noted that such changes require greater attention to the development of critical thinking skills and the ability to evaluate the quality of linguistic output.

The necessity of integrating foreign language and professional training is substantiated as an important condition for developing applied communicative skills that ensure graduates' readiness for professional activity in an international environment. Contemporary challenges are identified, including digital transformation of education, increasing demands for mobility, and rapid updating of professional knowledge. Perspectives of further development of foreign language education in higher education institutions are outlined.

Key words: foreign language competence, non-philological specialties, internationalization, intercultural communication, digital learning.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Сучасний освітній простір формується під впливом глобалізаційних процесів, які змінюють характер професійної діяльності та вимоги до підготовки фахівців. Інтернаціоналізація вищої освіти не

обмежується академічною мобільністю або участю в міжнародних програмах. Вона передбачає глибшу трансформацію змісту навчання, орієнтовану на здатність діяти в багатомовному та міжкультурному середовищі.

У цьому контексті іншомовна підготовка набуває принципово нового значення. Для фахівців нефілологічних спеціальностей вона стає не лише допоміжним елементом освіти, а інструментом професійної реалізації. Проте практика показує, що рівень сформованості іншомовної компетентності часто не відповідає реальним потребам професійної діяльності.

Наукова новизна полягає у інтеграції методологічних підходів розширенні трактування компетентності врахуванні цифрового та перекладацького аспектів.

Іншомовна професійна компетентність є ключовим елементом підготовки сучасного фахівця. Її формування потребує системного підходу, що поєднує мовну, професійну та міжкультурну складові.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема іншомовної підготовки активно досліджується в сучасній педагогічній науці. У межах компетентнісного підходу акцент робиться на результатах навчання як здатності до діяльності [15]. Комунікативний підхід орієнтує навчання на реальне використання мови [11]. Міжкультурний підхід підкреслює важливість культурного контексту [1].

Разом з тим, у більшості досліджень ці підходи розглядаються ізольовано, що знижує ефективність їх практичного застосування.

Мета статті – комплексне обґрунтування теоретико-методологічних засад формування іншомовної професійної компетентності у контексті інтернаціоналізації освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасне розуміння іншомовної професійної компетентності значно виходить за межі традиційного уявлення про неї як сукупність мовних знань і навичок. У контексті інтернаціоналізації вищої освіти вона постає як інтегративна характеристика особистості, що відображає здатність ефективно діяти у професійному середовищі з використанням іноземної мови [2]. Йдеться не лише про володіння лексико-граматичними структурами, а про здатність адекватно інтерпретувати інформацію, адаптувати мовлення до конкретної ситуації та враховувати культурні особливості комунікації [1].

Особливістю іншомовної професійної компетентності є її багатовимірний характер. Вона формується на перетині мовної, комунікативної та соціокультурної підготовки, що забезпечує цілісність професійної діяльності у міжнародному середовищі [15]. Важливу роль відіграє стратегічний компонент, який дозволяє компенсувати мовні труднощі, обирати оптимальні способи передачі змісту та досягати комунікативної мети навіть за обмежених ресурсів [2]. Саме ця складова часто визначає успішність реальної професійної взаємодії, оскільки сучасні комунікативні ситуації є динамічними та непередбачуваними.

Методологічною основою формування іншомовної професійної компетентності виступає поєднання кількох підходів, кожен з яких розкриває окремий аспект навчального процесу. Компетентнісний підхід задає орієнтацію на результат, що проявляється в здатності застосовувати знання в практичній діяльності [15]. У цьому контексті іншомовна підготовка розглядається не як самоціль, а як засіб професійної реалізації. Комунікативний підхід, у свою чергу, акцентує увагу на використанні мови як

інструменту взаємодії, що передбачає формування умінь слухання, говоріння, читання та письма в реальних або змодельованих професійних ситуаціях [11]. Діяльнісний підхід забезпечує активну позицію студента в процесі навчання, стимулюючи його до самостійного пошуку, аналізу та застосування інформації. Міжкультурний підхід розширює рамки іншомовної підготовки, вводячи в неї компонент культурної рефлексії та здатності до міжкультурного діалогу [1].

В умовах інтернаціоналізації освіти зазначені підходи не можуть існувати ізольовано. Їх інтеграція створює цілісну методологічну модель, яка дозволяє забезпечити відповідність іншомовної підготовки сучасним вимогам [7]. Особливої актуальності набуває здатність до міжкультурної комунікації, яка передбачає не лише знання мовних норм, але й розуміння цінностей, поведінкових моделей та комунікативних стратегій представників інших культур [1]. У практичному вимірі це означає вміння адаптувати власне мовлення, уникати культурних бар'єрів та досягати взаєморозуміння в складних професійних ситуаціях.

Суттєвий вплив на процес формування іншомовної професійної компетентності здійснює цифровізація освітнього середовища. Сучасні технології змінюють не лише форми навчання, але й сам характер мовної діяльності. Використання онлайн-платформ, електронних ресурсів та засобів автоматичного перекладу створює нові можливості для доступу до інформації та комунікації [13]. Водночас це висуває нові вимоги до підготовки фахівців, зокрема необхідність розвитку критичного мислення та цифрової грамотності. У цьому контексті зростає значення умінь аналізувати якість перекладу, редагувати тексти та адаптувати інформацію відповідно до професійних стандартів [9]. Таким чином, іншомовна компетентність поступово включає елементи перекладацької діяльності навіть у нефілологічних спеціальностях.

Не менш важливим є питання інтеграції іншомовної підготовки з фаховими дисциплінами. Традиційна модель, за якої іноземна мова вивчається ізольовано, не забезпечує достатнього рівня сформованості прикладних умінь. Натомість інтегрований підхід дозволяє наблизити навчання до реальних умов професійної діяльності [4].

Використання автентичних матеріалів, професійно орієнтованих завдань і кейсів сприяє формуванню стійких навичок, які можуть бути безпосередньо застосовані в практиці. Крім того, такий підхід підвищує мотивацію студентів, оскільки демонструє практичну значущість іншомовної підготовки.

У сучасному професійному середовищі міжкультурна комунікація стає невід'ємною складовою діяльності практично в усіх сферах. Це зумовлює необхідність формування здатності до ефективної взаємодії з представниками різних культур. Важливо враховувати, що міжкультурні відмінності проявляються не лише в мовних особливостях, але й у способах мислення, стилях спілкування та системах цінностей [1]. Тому іншомовна підготовка має включати розвиток умінь аналізувати культурні контексти, прогнозувати комунікативні труднощі та знаходити адекватні стратегії їх подолання.

Серед сучасних викликів, що впливають на формування іншомовної професійної компетентності,

варто виокремити стрімкий розвиток цифрових технологій, зростання вимог до професійної мобільності та необхідність постійного оновлення знань [13]. У цих умовах традиційні моделі навчання втрачають ефективність, що зумовлює потребу в пошуку нових підходів.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Перспективним напрямом є персоналізація навчання, яка враховує індивідуальні потреби студентів, а також розвиток міждисциплінарних зв'язків, що дозволяють інтегрувати мовну та професійну підготовку.

Таким чином, формування іншомовної професійної компетентності є складним багатокомпонентним процесом, який потребує системного підходу та врахування сучасних освітніх тенденцій. Його ефективність визначається здатністю поєднати мовну підготовку з професійною діяльністю, інтегрувати різні методологічні підходи та адаптувати навчання до умов глобалізованого світу [7].

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Byram M. Teaching and assessing intercultural communicative competence. *Multilingual Matters*. 2021.
2. Canale M., & Swain M. Theoretical bases of communicative approaches to second language teaching and testing. *Applied Linguistics*. 1980. 1(1). S. 1–47.
3. Council of Europe. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment (Companion volume). 2020.
4. Coyle D., Hood P., & Marsh D. *CLIL: Content and language integrated learning*. Cambridge University Press. 2010.
5. Dörnyei Z. The psychology of second language acquisition. Oxford University Press. 2009.
6. Graddol D. British Council. 2006.
7. Knight J. Updated definition of internationalization. *International Higher Education*. 2015. 33. S. 2–3.
8. Little D. The Common European Framework of Reference for Languages and the European Language Portfolio. Council of Europe. 2011.
9. O'Hagan M. The Routledge handbook of translation and technology. Routledge. 2019.
10. PACTE Group. Translation competence and its acquisition. *Meta*. 2020. 65(1). P. 30–50.
11. Richards J. C. Communicative language teaching today. Cambridge University Press. 2017.
12. Siemens G. Connectivism: A learning theory for the digital age. *International Journal of Instructional Technology*. 2005. 2(1).
13. UNESCO. Digital transformation in education. UNESCO Publishing. 2023.
14. Widdowson, H. G. Defining issues in English language teaching. Oxford University Press. 2003.
15. Зімня І. А. Ключові компетентності як основа сучасної освіти. Київ: Освіта. 2019.

REFERENCES

1. Byram, M. (2021). Teaching and assessing intercultural communicative competence. *Multilingual Matters*. [in English]
2. Canale, M., & Swain, M. (1980). Theoretical bases of communicative approaches to second language teaching and testing. *Applied Linguistics*. 1(1). P. 1–47. [in English]
3. Council of Europe. (2020). Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment (Companion volume). [in English]
4. Coyle, D., Hood, P., & Marsh, D. (2010). *CLIL: Content and language integrated learning*. Cambridge University Press. [in English]
5. Dörnyei, Z. (2009). The psychology of second language acquisition. Oxford University Press. [in English]
6. Graddol, D. (2006). *English next*. British Council. [in English]
7. Knight, J. (2015). Updated definition of internationalization. *International Higher Education*. 33. P. 2–3. [in English]
8. Little, D. (2011). The Common European Framework of Reference for Languages and the European Language Portfolio. Council of Europe. [in English]
9. O'Hagan, M. (2019). *The Routledge handbook of translation and technology*. Routledge. [in English]
10. PACTE Group. (2020). Translation competence and its acquisition. *Meta*, 65(1). P. 30–50. [in English]
11. Richards, J. C. (2017). *Communicative language teaching today*. Cambridge University Press. [in English]
12. Siemens, G. (2005). Connectivism: A learning theory for the digital age. *International Journal of Instructional Technology*. 2(1). [in English]
13. UNESCO. (2023). *Digital transformation in education*. UNESCO Publishing. [in English]
14. Widdowson, H. G. (2003). *Defining issues in English language teaching*. Oxford University Press. [in English]
15. Зімня, І. А. (2019). Ключові компетентності як основа сучасної освіти [Key competencies as a basis of modern education]. Kyiv: Osivta. [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ГАРКУША Олена – старший викладач Національного університету харчових технологій.

Наукові інтереси: іншомовна професійна підготовка фахівців нефілологічних спеціальностей, формування іншомовної комунікативної компетентності, міжкультурна комунікація у професійному середовищі, методика викладання іноземних мов у закладах вищої освіти, інтегроване навчання фахових дисциплін та іноземної мови.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

HARKUSHA Olena – Senior Lecturer National University of Food Technologies.

Scientific interests: foreign language professional training of non-philological specialists, development of foreign language communicative competence, intercultural communication in professional contexts, methodology of foreign language teaching in higher education institutions, integrated learning of professional disciplines and foreign languages.

Стаття надійшла до редакції 19.03.2026 р.

Стаття прийнята до друку 29.03.2026 р.

УДК 378.147:37.091.26:159.923.2

DOI: 10.36550/2415-7988-2026-1-223-665-671

ISSN 2415–7988 (Print) ISSN 2521–1919 (Online)

КУЗЮТИЧЕВ Сергій –

аспірант Української державної льотної академії

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-4088-6040>

e-mail: kuzik.633@gmail.com